

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

SUMARI

TEXT

Excelsior!	Josep M. ^a de Sagarra.
Pinzellades-El Pacte Kellogg i les riallades de Rabelais.	M. Serra Bartra.
Màximes	
Les excursions-La de Capdella.	J. Almacellas.
Lleidatans d'ahir i lleidatans d'avui-Pere Corberó Casals.	Ramon Xuriguera.
Telepatia i Psicometria (E. Bozzano)	Humbert Torres, traductor.
Llibres i Revistes	Baptista Xuriguera.
Garba-Noves comentades.	

GRAVATS

Pere Corberó Casals.	Fotografia.
E. Granados (Retrat).	Pere Corberó.
Insinuació.	» »

"SALA MONTESSORI"

ESCOLA GRADUADA DE
1.ª ENSENYANÇA PER A
NENS I NENES.

Carrer Major, 61 pral. 2.ª - LLEIDA.

Relotges elèctrics MORÓN.

Relotges de torre MORÓN.

Joan Porta

Corredor de Comerç col·legiat

Plaça de la Sal, 13 i 15 pral.

Telèfon, 341. -- LLEIDA

FÀBRICA DE PEDRA ARTIFICIAL
MOSAICS HIDRÀULICS

DE JOAQUIM SIMÓ

Plassa del Pintor Morera, núm. 4
(enfront del Museu) - LLEIDA.

Es faciliten toia classe de pressupostos.
Especialitat en Ciment Armat.—Dipòsits i
Rentadors.—Vigues.—Terrasses.—Ponts.—
= = Tuberíes de totes classes. = =

CEREBRINO MANDRI

Verdadero específico
del dolor nervioso o
reumático, desapareciendo por
rebelde, que sea.

Cura el dolor

de cabeza,
neurálgias
(Faciales,
Intercostales,
de riñones, Ciática) y las
molestias periódicas pro-
pias de la mujer

PREVENTIVO Y CURATIVO DE
LA GRIPE

NUNCA PERJUDICA

MANERA DE TOMARLO:

Para el dolor de cabeza, neurálgias diversas, molestias periódicas de la mujer, una cucharadita disuelta en agua, una, dos, o tres veces con media hora de intervalo. En el reumatismo febril, una cucharadita tres o cuatro veces repartidas durante el día en la misma forma. En las enfermedades dolorosas crónicas han de tomarlo ocho días de cada mes en ayunas, y una o dos veces caso de presentarse el ataque de dolor. Usado en esta forma y siguiendo siempre el consejo del médico se logra vencer enfermedades dolorosas arraigadas y aliviar siempre grandemente a los enfermos.

Preparado por Francisco Mandri,
Médico y Químico Farmacéutico.

ESCUDELLERS, 6

BARCELONA

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

Direcció i Administració: Curme, 6-2.º

Preu 50 Cèntims

⊗ ⊗ No es retornen els originals. ~ Dels treballs publicats en són responsables llurs autors. ⊗ ⊗

Excelsior!

*Cor meu, has vist com la tardô encomana
aquesta eixorca i resignada sort
d'anar mirant l'espiga que es desgrana
i el pàmpol sec engabenyant-se d'or.*

*El somriure, al teu llavi ha mort la grana
i l'enuig f'ha tingut lligat al port.
Saps que la inútil pallarofa humana
ni surarà en les aigües del record!*

*Mes ai! no sies peresós ni límit,
romp aquest glaç que f'ha imposat el límid:
cerca en el fons del teu reialme intern*

*alguna veu de ressonància pura
i un amor molt més viu que la natura
que et faci creure que seràs etern!*

JOSEP M.^a DE SAGARRA.

Aquest número ha passat
per la censura governativa.

Pinzellades

El Pacte Kellogg i les riallades de Rabelais

UNA carrera d'automòbils es dirigia des de París a Rambonillet, a últims del mes passat d'agost, entre una nuvolada de pols. Eren els vehicles dels diplomàtics i ministres que acabaven de signar el Pacte Kellogg.

Monsieur le president, Gaston Doumergue, de la República francesa per la gràcia de la santa Revolució, esperava als signataris del Pacte per felicitar-los i per invitar-los a un àpat oficial. Els començals, segurament que no recordarien a Rabelais en aquells moments sortosos, però *maître moqueur* no hi podia faltar en aquell lloc, no solament perquè no pot mancar mai a un àpat esplèndid, sinó perquè la taula era servida en el castell de Rambonillet, punt on va llegir al seu protector caríssim, Francesc I, la seva immortal obra «Gargantua i Pantagruel». I segurament, tampoc hi mancaria a l'acte, l'ombra de l'entremaliat sobirà que va estar presoner a Castella, perquè ja es sabut que va morir en la antiqüíssima torre d'aquell castell.

Mentre els diplomàtics, sota la presència del simpàtic Gastonet, anaven despatxant les viandes i els bons vins, *maître moqueur* recitava de memòria el pròleg del seu llibre faceciós:

«*L'odeur-du vin!* Oh! combien elle est plus friante, riante, engageante, céleste et délicate que l'odeur de l'huile!. Aussi regarderai-je comme une gloire que l'on dise de moi que j'ai dépensé plus en viu qu'en huile, ce qui fit Demostènes quand on disait de lui que plus en vin qu'en huile il dépensait. Ce m'est seulement honneur et gloire d'être déclaré et réputé bon

gautier et bon compagnon: car, comme tel, je suis bienvenu dans toutes les bonnes compagnies de pantagruelistes.»

Llavors, apropant-se-li Francesc I, l'interpel·là així:

—Qui són aquests senyors que han vingut a menjar al meu castell?

—Són uns senyors que tenen la intenció d'acabar les guerres a tot el món mitjançant un pacte.

—Ara si que veig que Herodes no va matar tots els innocents! I dis-me, són parisencs?; perquè tu li fas dir al teu heroi, que «els fills de París són de naturalesa babaus, imbècils i ineptes».

—Hi ha parisencs, però la majoria són estrangers. Entre aquests, hi ha un ianki que es diu Kellogg i que és el pare de la criatura.

—Ianki; ianki! Què vol dir ianki?

—Ianki és un descendent d'Anglaterra que es va apoderar de Nordamèrica a viva força, i que després de foragitar als fills del país, arà impedeix que hi entri ningú sense el seu permís. A més a més, es va apoderant dels altres Estats d'Amèrica per medi de diners o per la persuasiva lògica de les armes de foc. Finalment, ha imposat la llei *seca*, és a dir, que sols es pot beure aigua. Voleu un disbarat més gros!

I aquests homes volen acabar les guerres? Quan nosaltres lluitàvem contra l'emperador Carles V, ja saps la meva bona intenció de buscar la pau i que regnés entre els homes aquella germanor que va predicar Jesucrist. Però, on cercar-la aquesta utopia?

—Recoudeu, Magestat, que si va acabar el vostre cosí Carles V en un monestir, va

ésser per considerar-se vensut en els camps de batalla pels Guises. En una d'aquestes desastroses batalles, quan ja era vell, va llençar aquesta expressió: «La fortuna guerrera és una costesana que sols brinda els seus favors als joves.»

—Però si algú ha de parlar de pau i de fraternitat han d'ésser els reis i els sacerdots.

—Reis, dieu? Aquí a França ja només hi han reines de la bellesa i reis de la banca. Després d'haver-se emancipat el nostre país de reis i d'emperadors, haver fet la Revolució, i d'haver proclamat els Drets de l'home, heus ací que unes quantes companyies financeres disposen de tota la riquesa de França, de tota la premsa, que és com si diguéssim l'opinió de tot el país, i poden en qualsevol moment declarar la guerra i mourer al seu entorn als homes tiranitzats pel jou de l'or.

—A França, no hi ha un rei?

—*La causa dels reis* s'ha ben perdut per sempre més al nostre país. I estigueu segur, Magestat, que *la causa de les guerres* es perdrà també quan no hi hagi homes que diguin, com deia el Cid, «per necessitat guerrejo», i quan no hi hagi financers en el món, ni es pugui repetir el que jo dic en el meu «Gargantua» capítol XLVI: «Et une guerre faite sans bonne provision d'argent n'a qu'un soupiraill de vigueur. Les nerfs des batailles sont les pécunes.—Donc, dit Grandgousier, je vous contenterai a la fin, vous et tous ceux qui m'auront bien servi, par une honnête recompense.»

Rabelais esclatà en una gran riallada, mentre a cau d'orella li deia al seu tocaio:

—La felicitat dels homes, ço és, la fraternitat, no es conseguirà mai si no es fa el que jo senyalo al meu llibre en el capítol LVII, que era la sola i única regla per

la que es regien els thelemites: *Fes el que vulguis*.

* * *

La figura al·legòrica de Nova-York, la llibertat de Bartholdi, és avui per avui una simple figura. On és allí la llibertat?

Ens direu, que als Estats Units, l'esclavitud fou abolida. Però, no subsisteix allí la servitud? Recordem a Chateaubriand: El salari es la última forma de l'esclavitud».

I, on existeix allí la bona moral? Apropieu-se a un ianki que vengui quelcom. Si l'objecte de venda és un cavall, ell us dirà que aquell animal és jove, sà, corredor i formós, encara que sigui vell, tultit i nafrat. I si li objecteu que la religió o la consciència li obliguen a dir-vos la veritat, aquell ianki honrat, digne, bon ciutadà i bon practicant d'una de les infinites sectes protestants, se us en riurà a la cara.

La contesta ja la sabeu. *Els afers són els afers*.

Dons bé; el mateix succeeix amb els assumptes de la diplomàcia.

No fa encara 1.500 anys, que, segons es diu de l'antic imperi dels azteques, es va fer una predicció. La predicció de que la sang de les víctimes immolades als deus, havia de vessar en els altars, puix, d'altra manera, el furor diví faria enfondrar l'imperi azteca. I tots els anys, els sacerdots es donaven força manya en arrencar de viu en viu el cor d'infinitat de jovencells.

I heus ací que les guerres no són, al nostre entendre, més que una pariona predicció a la dels azteques, ja que les bèl·liques escomeses devenen sempre una degollina de sang immolada als deus.

És que abans, els sacerdots, no beneeixen les armes? És que el nom de la divinitat no surt sempre dels llavis dels predicadors?

Però l'imperi azteca va enfondrar-se a pesar de complir la seva falsa predicció. També s'enfondraran els Estats que han preparat i preparen fredament les guerres de l'avenir.

El poble ja no és tan estúpid com abans. S'ha donat compte ara, d'aquesta fauna malestruga eixida de les guerres: *els nous rics*. I no pot oblidar, ni oblidarà, que aquests són l'origen i la causa dels nous pobres que no tenen feina i que han d'aixoplugar-se en barraques fangoses o en coves com si fossin animals.

Nordamèrica, però, va ésser la primera nació del món que va proclamar els drets de l'home. I allí els homes d'Estat—just és declarar-ho—s'han distingit més que en altres llocs, per la seva puresa de costums i per llur humanitat. L'austeritat de Washington va impedir el sorgiment a Nordamèrica dels prínceps i de la noblesa de sang blava. Els Franklin, Jefferson, Madison, Lincoln, Wilson i una infinitat més, han deixat allí un exemple incomparable. El mateix Monroe de qui tant es parla avui, quina culpa té ell de que no se l'entengui? Ell va llençar la seva humanitària doctrina avergonyit davant l'exemple que donava França en invadir el nostre territori amb les tropes del duc d'Angulema solament per matar la nostra Constitució i entronitzar novament la monarquia absolutista. I per això, el crit de Monroe, no és més que la defensa americana de totes les tiranies i de tots els egoismes que portava en sí la política antiga.

Els temps, però, han canviat molt. Avui Nordamèrica és una República imperialista i a l'ensemps que Kellogg signa la guerra fora de la llei, els mariners iankis envaeixen pel dret de les armes la nació de Nicaràgua. I Sandino, és declarat bandit, de la mateixa manera que a finals del

segle XVIII els anglesos feien el mateix amb Washington.

Kellogg, segurament obra de bona fé. Nosaltres així ho creiem. Molts cops no es pot fer el que es vol, sinó el que es pot fer. I Kellogg, ara per ara, baix la seva responsabilitat, no pot fer més que signar aquesta bona intenció que és la dels bons ciutadans de la democràcia més gran que hi ha arreu.

Aquesta signatura és la que en l'avenir triomfarà al nostre planeta, i és la palesa afirmació del que un dia va escriure Pi i Margall.

«La Humanitat, per nosaltres, està sempre sobre la Pàtria. Aquesta, sobre tots els partits. La Justícia, sobre els interessos. I la Llibertat dels pobles, sobre tota idea d'engrandiment i de domini».

* * *

François Rabelais havia estat metge i capellà, tot en una peça, del poble de Meudon. Havia, doncs, agabellat les dues titulars més importants ja que no sols guaria els cossos, sinó les ànimes. La Sorbona i el Parlament l'havien, però, qualificat i condemnat com obscé i immoral.

La protecció del rei li va servir de molt, així com la d'infinitat d'homes de lletres com els germans de Bellay. Un d'aquests, que era cardenal, es feia visitar sempre per ell quan estava malalt, perquè, segons deia monsenyor, *amb el seu humorisme era capaç de desfer la més negra malenconia*.

Si el gran Sydenham va dir del «Qui-xot», que era el millor llibre de medicina, bé es pot dir també, que el «Gargantua», no desmereix pas aquest qualificatiu.

Mentre els diplomàtics assaborien les riques viandes i l'espumós xampany del celler presidencial, Rebelais, va dir-li al seu tocaio:

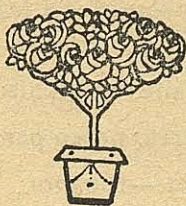
—Aquests *maroufles* no veuen que precisament són ells qui mantenen les guerres. Els diplomàtics i els financers en conxorxa, han vingut a substituir els reis ambiciosos i els alts poders magestàtics d'altres temps. Si voleu de bona fe la pau, no hi ha altre camí que aquest: el desarmament total. D'altra manera, l'aforisme antic resta en peu: *Si vis pacem para bellum*.

Aleshores, el bo d'En Gastonet, va alçar la copa i digué.

—Queda declarada la guerra fora de llei. Rabelais, no poguent-se contenir la passió de riurer, esclatà en una forta riallada que feu esporuguir els comensals. El president s'apressà a dir que aquella veu havia estat recollida per l'aparell de radiotelefonía que havia fet instal·lar al castell.

La botzina de la ràdio, però, semblava que seguia llençant, cada volta amb més intensitat, la satírica riallada rabelasiana...

M. SERRA BARTRA.

Màximes

Tot s'esvaeix davant la virtut.—**JOUBERT.**

Penso, doncs existeixo.—**DESCARTES.**

Els homes són com les estàtues: cal veure'ls situats.—**LA ROCHEFAUCAULD.**

No esperis amagar res. El temps ho veu, ho sent i ho descobreix tot.—**SOFOCLES.**

Regula la teva vida, acció per acció.—**MARC AURELI.**

No tothom pot tenir enemics. Cal mereixe'ls.—**PLAUTE.**

Sigues més aviat perseguit que perseguidor.—**LACORDAIRE.**

Soldats, no haveu fet res, ja que encarà resta quelcom per fer.—**NAPOLEÓ.**

Es corregeix millor per la visió del mal que per l'exemple del bé.—**PASCAL.**

Cada dia és una vida separada.—**SENECA.**

La fe és una visió de les coses que no es veuen.—**CALVÍ.**

Quan la vanitat no fa parlar, no es te ganes de dir gran cosa.—**PASCAL**

L'amistat acaba allí on comença la desconfiança.—**SENECA.**

Cal voler viurer i saber morir.—**NAPOLEÓ.**

Res ens engrandeix més que un gran dolor.—**A. DE MUSSET.**

L'esperit és el que busca, però és el cor qui troba.—**G. SAND.**

Al cor no s'hi fa arrugues.—**FENELON.**

La modèstia és al mèrit el que lesombres a les figures d'un quadro: li dóna forma i relleu.—**LA BRUYÈRE.**

Reconèixer una equivocació és el més raonable.—**PASCAL.**

Si voleu que es digui bé de vosaltres, no en parreu.—**FENELON.**

Quan un vici mor, la salut hereda.—**RIVAROL.**

La falta d'un dia crida la del dia següent.—**LA ROCHEFAUCAULD.**

No n'hi ha prou amb fer el bé; cal fer-lo bé.—**DIDEROT.**

No saber soportar la pobresa és lamentable; però ho és més no lliberarse'n pel treball.—**PERICLES.**

Qui promet massa inspira desconfiança.—**HORACI.**

Qui no pot fer el que vol, cal que faci el que pot.—**TERENCI.**

La dona és més forta pel sentiment que l'home per la potència.—**E. SUE.**

Excés de confiança atrau el perill.—**COURNEILLE.**

El fi de la vida no és el benestar, sinó el perfeccionament.—**MME. DE STAEL.**

Les excursions

La de Capdella

L'excursió a Capdella realitzada pel «Centre Excursionista de Lleida» els dies 8 i 9 d'aquest mes, resultà altament agradable i interessant a la vegada que instructiva.

Amb els permisos facilitats per «Recs i Força de l'Ebre», que ens permetien visitar les dues Centrals hidràuliques «Los Molinos» i «Capdella», vam emprendre la marxa el dissabte dia 8 a les sis del matí, vint expedicionaris, dalerosos d'admirar i fruit de totes les belleses dels paisatges que havíem d'atravessar, com també les meravelloses obres hidràuliques que l'enginyer de l'home ha creat per la nostra alta muntanya.

L'autocar Sport pilotat pel seu propietari senyor Perutxo, es llençà rabent per les nostres carreteres, travessant pobles i caserius que tot just es deixondien de la dolça pau de la nit.

A les vuit i mitja féiem la primera parada a la «Font de les Bagasses» que es troba a l'entrada dels «Terradets». Allí vam refrescar els llavis al doll remorós d'aquella aigua gemada.

A les deu féiem la segona parada al peu del «Forat d'or», on esmorzarem i després ens entaforarem a dit «Forat» que resultà ésser una formosa cova d'un quilòmetre de fondària. Aquesta cova té la particularitat que quan el llevat avalota les aigües Mediterrànies, els pous que tranquils dormen en llurs entranyes brollen abundosament.

Passem el pas dels «Terradets» i a la poca estona, se'ns mostra oberta i esplendorosa la gran Conca de Tremp.

A les dotze féiem l'entrada als «Collegats» el pas més magnífic de tot el trajecte. Contemplem embadalits la meravellosa «Argenteria», que si bé a l'hivern li escau més aquest bonic nom, quan els regalims d'aigua es congelen formant capriciosos canelobres per entre mig de la verda

molsa, que apar una colossal vitrina de joies maragdines, ara a l'estiu, té l'encís de quelcom fantàstic que impressiona fonament. Des del cim de l'alta roca van davallant fils d'argent que serpentejen per entre l'erbei i amb la llum del sol brillen en variants colors. La secció de fotògrafs s'afanyà a impressionar per tots els indrets tal magnificència.

Des de Tremp a la Pobla contemplen el gran pantà Canadenc, que amb la sequera d'aquest estiu, és molt remarcable el descens que ha sofert.

També son dignes d'admiració les obres del carril Noguera-Pallaresa que ja arriben a Tremp. Pels passos dels «Terradets» i «Collegats» les foradades sovintegen, i en resultarà una de les vies més pintoresques per la variació del paisatge.

Decidim anar a dinar a Gerri de la Sal. Al redòs de seu monestir i vora el riu, cada u es cruspeix sa menestra, tot contemplant aquell escampall de bassetes salíferes que apar una estesa de llençols posats a eixugar al sol. Una sobtada gotellada ens fa cercar refugi sota el pont i, després del calentó café, retornem a la Pobla per endinsar-nos per la ribera del Flamisell.

A Senterada fem uns moments de parada. En la façana de l'església hi llegim un edicte de l'Alcaldia per a proveir la plaça de farmacèutic titular dotada amb l'*esplèndid* sou de setanta cinc pessetes anyals... una verdadera breva pel qui ostenti un títol acadèmic i compti amb bones influències...

Visitem la «Central de los Molinos» on hi ha un salt d'aigua de 275 metres, que produeix dinou mil cavalls de força. El Cap de serveis ens reb amatent i ens explica amb tot detall el funcionament d'aquells monstres de là llum i energia que a nostra vora bramulen amb feréstecs roncs.

Ja som a la Central de Capdella; hi hem arribat sense el més lleu incident, contents

i satisfets del viatge, encisats dels bells panorames que hem contemplat per tot el llarc trajecte.

El sol morent es va capbussant per darrera els serrats, festonejant de llum uns núvols negres i, nosaltres ens entaforem a l'Hotel on sojornarem i confortarem nostres cossos que ja reclamen quelcom nutriu i un bon jaç.

A l'endemà a les sis, un avalot de veus anuncia diana. Els més ardits s'enfilen per aquelles muntanyes camí del llac Estangento, per arribar al qual, segons els del país sols hi ha una horeta llarga, i segons la realitat què mai ment, hi ha tres hores i mitja i... sempre pit amunt.

Entre 2000 i 2500 metres sobre el nivell del mar es troben els llacs Frescau, Saburó, Colomina, Fossé, Tort, Mariolo i altres, quines aigües per mitjà de tuberïes i conduccions subterrànies van a augmentar el caudal del llac Estangento, que passa a la Cambra d'aigua del salt de Capdella, produint 34.000 cavalls de força. Aquests treballs d'aprofitament que s'han fet pels cims d'aquestes altes muntanyes són admirables de debò.

Als que ja comencen a flaquejarens les cames, utilitzarem el funicular i, còmodament però amb esglai, ens enlairà a uns mil metres de la Central. L'ascensió amb el funicular fa basarda; durant una hora et trobes penjat en l'espai i quan s'arriba al cim i toques terra ferma s'eixampla el cor, i s'encongeix de sobte, en contemplar aquelles profunditats per on corre el riu Flamisell.

Com encara no hem tastat la fatiga, decidim pujar a peu fins la carena de la muntanya i des d'allí, la vista panoràmica del Pireneu és imponderable. El Montseny s'aixeca arrogant i magestuós darrera els serrats, enllà albirem la ribera del Noguera, formoses valls i altívoles serralades que corprenen.

El descens pel funicular encara resulta més emocionant; com un trapecí que s'es-

corre cingles avall arrapat a les granítiques i esquerpes parets de la muntanya, et dóna la sensació de gronxar-te sobre un abim; hom no gosa respirar lliurement fins que arriba baix de tot, quan abandona la vagoneta i enlaira l'esguard pel lloc recorregut una estranya esgarripança l'aclapara.

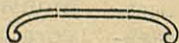
A les cinc de la tarda ens acomiadem d'aquests bells paratges, pel cel rodolen negres nuvolots que amenacen tempesta. En Perutxo, a qui noli plauen les gotellades a l'esquena, empunya el volant de l'auto-car i... qui correrà més que ell! Com un esperitat travessa pobles i més pobles, pujades i baixades, rectes i revoltes amb una velocitat i seguretat sorprenents, algú que altre llampec ens anuncia la proximitat de la gotellada; entre en Perutxo i els de *dalt* s'estableix una lluita titànica, els de *dalt* vulguent-nos aiguar la festa, i en Perutxo que arribem eixuts a Lleida... i en Perutxo triomfà noblement.

Amb quatre hores menys un quart ens traslladà de Capdella a Lleida, deixant darrera aquells nuvolots desvergonyits, mercès a la destresa i valentia de nostre pilot o xòfer, com vulgueu, i també, a les bones condicions del magnífic vehicle que ens portava, vam arribar al peu de nostre hostatge social sans i bons i amb ganes de repetir.

Poden estar ben satisfets els organitzadors d'aquesta excursió. Contemplació de bells panorames, fruit les meravelles que la mà de l'home ha creat per les alteroses muntanyes pirenenques, assaborir aigües gemades, bon acolliment a tots els llocs, tonificar nostres pits amb les sanitoses sentors de les pinedes, conèixer de prop el patrimoni meravellós que la Mare natura tan pròdiga s'ha mostrat en nostra província.

Heus aquí el que no ha gaudit quell que no ha escoltat el prec: Ep, company, ja sou soci de la Exursionista?...

J. ALMACELLAS.

Obres de Pere Corberó

RETRAT DE E. GRANADOS

INSINUACIÓ...

PERE CORBERÓ CASALS

Lleidatans d'ahir i CRUS Lleidatans d'avui

Pere Corberó Casals

Amb la figura de Pere Corberó prosseguim avui el nostre programa que consisteix en fer conèixer els homes, la significació dels quals, en alguna de les activitats de la vida ciutadana, mereixi la lloa i el reconeixement del poble.

Els que han estat i els que són, els decesos i els actuals, alteraran en aquestes planes que representen, pels primers, un tribut a llur memòria, i pels que encara són entre nosaltres, la complença amb que veiem la seva obra.

Si passeu per davant la casa n.º 105 de la Rbla. de Catalunya a Barcelona, fixeu-s'hi. Veureu una planta baixa decorada amb bronzes i cristalls on la riquesa i el bon gust hi juguen una assenyalada competència. Profusió de làmpares, bronzes fosos, esmalts i tot el que l'art pot demanar al metall, com a matèria exclussiva i com a element d'aplicació, té en aquest local una representació digna.

Fóra difícil de dir la quantitat d'objectes que n'han sortit, de diversos valors i amb destinacions variades. No fóra tan difícil, per contra, de trobar ací i allà, a l'entrada d'una botiga o a l'interior d'un pis, en un temple, en un palau o en un saló d'espectacles, en el clos d'un departament íntim o en un edifici obert al tràfec del segle, detalls, elements decoratius, mobiliaris, objectes i aplicacions que acusen la mateixa procedència que els que figuren als baixos de la casa n.º 105 de la Rbla. de Catalunya.

L'ànima de tota aquesta indústria, avui importantíssima a Catalunya, és un dilecte lleidatà, elevat i conseqüent, la personalitat del qual no pot deixar de figurar en aquestes planes que intenten recollir tots aquells valors que han assenyalat o assenyalen una transcendència entre la nostra gent.

Pere Corberó Casals, va nèixer a Lleida, fa 52 anys. Pujà com puguen gairebé tots els infants, anant a estones a l'escola i a estones fent corrieres per les riberes del Segre i a l'ombra de les muralles. De més a més aprengué música a l'Escolania de la nostra Seu. Tendre encara, i obligat per la situació un xic precària dels seus pares, es traslladà a Barcelona entrant tot seguit d'aprenent en una lampisteria.

Mentre va ésser allí no va fer més que fregar un plat de metall que el patró li va entregar el primer dia perquè s'anés entretenint.

El petit Corberó, frega que fregarà, observà que el plat s'anava quedant sense detalls i resolgué comunicar-ho a l'amo.

Aquest sense gairebé ni escoltar-lo, contestà:—No hi fa res, vés fregant...

Comprenent que allò era senzillament perdre el temps, el nostre petit artista decidí canviar. Sentia bategar dintre seu el neguit de la bellesa i volia formar-se en un medi on l'ofici s'associés amb la forma artística.

Entrà a la casa Farré on aprengué d'agafar els cisells; rodà, després, dos cases més a la recerca constant d'un lloc que li subvencionés el sentit material de la vida i li permetés, per altra part, de treballar el metall en formes originals i belles.

A l'últim la casa Homar li oferí la direcció de la secció de metalls d'art dels seus tallers.

S'esqueia llavors el moment àlgid del modernisme. El gran crit era ésser modernista.

Corberó aleshores començava a tenir ganes d'establir una indústria nova, i completament calent de modernisme, feia dibuixos que ensenyava a lampistes de Barcelona. Eren dibuixos generalment de làmpares. Tenien èxit, car els hi compraven i a l'ensemps li encarregaven els elements que entraven en la composició.

Així començà a treballar sol, en un recó d'alcova on cosia la seva germana i amb eines quasi totes comprades als Encants.

Continuà d'aquesta forma fins que es casà. Aleshores llogà un pis que li permetés d'establir-hi un taller més adequat. L'esperança del nostre amic s'anava acostant cada dia a la més falaguera realitat.

Les primeres lliçons de música apreses a l'Escolania de Lleida i ampliades després a l'Escola de Música de Barcelona—sempre amb les més altes qualificacions—dónen a Pere Corberó un altre caire interessantíssim a la seva personalitat.

La música que constitueix una de les passions més sèries de la seva vida, li ser-

ví en els temps difícils per anar sortint del pas i assegurar-se el triomf de l'art que avui l'acredita.

Tocant a les nits en el teatre i treballant de dia en el taller que tenia instal·lat en el pis, s'anà extenent de mica en mica fins que li ha calgut montar uns tallers amb seccions determinades: fundició, secció de montadors, torners, polidors, de banys galvànics, magatzem per models, stock de peces foses, etc., etc.

Compta amb nodridíssimes col·leccions de models de les que podria fer-se'n un museu valuosíssim.

Tot aquest esforç representa una vida d'abnegacions i d'heroïsmes en la qual el desig artístic hi té probablement la major part d'estímul.

Corberó jove, sentia intensament la música. Picant i dibuixant al taller, evocava passatges i fremia per dins i per fora en un viu desig de compondre.

No és estrany de trobar-hi en moltes de les seves creacions, suggestions musicals, ritmes i precisions gens difícils d'ésser menats per un camí d'evocacions a una harmonia o a una sonoritat, car ell, ha creat i crea encara, sota aquest signe del seu món intern, que estargeix al metall moments inefables o fortituts d'expressió que tenen un lligam, externament no massa conegut, amb el desig musical de l'artista.

Havem vist llargues col·leccions de motius decoratius admirables on la variació atabala i on l'element artístic hi és aconseguit amb una mestria definitiva. Corberó dona a aquestes coses seves, un segell característic.

On, però, Corberó ha buidat tota el seu amor, tota aquesta puresa interna de desinteressos i impulsacions sagrades, tot aquest imponderable que surt a la lluita de l'art per l'art, és en alguns repujats que per les

dimensions i la forma, podriem anomenar quadros de metall.

D'entre tots treiem «Insinuació» gairebé de la primera època de l'artista. És una figura feta d'imprecisions, de suavitats que es perden sense saber com, vaga de relleu, però, plena d'evocacions, de concrecions que es fa un mateix, d'espais que admeten matitzacions que no es dibuixen, però, que hom hi posa i que desperten una insistent reminiscència musical.

El títol no pot ésser més just car el quadro—siguim permés el mot—insinua el que hom acaba per definir-se cada u a la seva manera.

Citaré encara el «Suplici de Tàntal» perquè donà lloc a una anècdota molt curiosa.

Quan Corberó el tenia dibuixat i a punt de donar-li hi relleu, anà al Círcol Artístic de Sant Lluc per tal de proporcionar-se un model. Demanà al conserge que li cerqués un home demacrat etc., etc. Precisament n'hi havia un d'aquelles condicions, però, es trobava en aquells moments malalt. Llavors n'hagué d'utilitzar un altre; era efectivament escardalenc, però no tenia les condicions que l'artista necessitava consultar. L'obra no obstant, es va realitzar amb aquest model.

Un cop finida, el model que no havia pogut ésser utilitzat perquè es trobava malalt, per tal d'agafar uns diners que prou falta li deurien fer, malalt encara, s'aixecà del llit i es presentà a casa de l'artista. Corberó en veure'l s'entusiasmà; aquell home era Tàntal en persona; els cabells en desordre, el rostre demacrat i enguniós., tot s'avenia amb la figura moribunda que havia de donar nom al quadro. Decidí per tant de refer-lo i contractà el model.

A l'endemà, quan aquest es presentà, Corberó va rebre la més gran decepció. El bon home, per resultar més agradable,

s'havia afaitat i portava els cabells partits en una clenxa recta com una bala.

El quadro fou portat a l'Exposició de Belles Arts. El proposaren per una segona medalla, però com que llavors Corberó no era encara conegut i a darrera hora faltaren medalles, deixaren la proposició sense efecte.

Fa uns anys, l'excés de feina, obligà el nostre artista a deixar la música, millor dit, la música professional, car la música no l'ha deixat mai. Actuà de primer clarinet en els millors teatres de Barcelona, ha fet suplències al Liceu, etc., etc. Ara és el primer clarinet de l'Orquestra d'Estudis Simfònics que es compon d'uns 80 professors entre senyors i senyoretetes.

Corberó és un home afectuós de tracte; té uns ulls vius i escrutadors que ensenyen l'optimisme cap allí on es giren. És, sobretot, tenaç, d'una tenacitat sense aquest desfici teatral que porta molta gent a sobre. Té la consciència del que fa i això el posa al marge de febleses i d'imposicions. Ajuda a definir aquest tret del caràcter del nostre amic, la següent anècdota.

En el temps del seu aprenentatge els fadrins tenien el costum de tractar amb males formes els aprenents fins el punt de tustar-los pel motiu més fútil.

Corberó a qui aquests actes repugnaven extraordinàriament, en certa ocasió en protestà i no pas en veu baixa.

Es promogué una baralla entre dos aprenents preparada per un fadrí de la casa amb la única finalitat de divertir els grans.

A les veus de condemna de Corberó, el fadrí interessat al·legà que quan ell era aprenent li feien el mateix.

El nostre amic replicà amb una exaltació terminant: Doncs jo, malgrat que m'ho facin a mi; no penso pas fer-ho als meus, si mai en tinc; uns o altres hem de començar a ésser civilitzats.

La intervenció d'un operari encarrilà la qüestió cridant l'atenció dels fadrins amb aquestes sensates paraules:— Apreneu d'aquest noi i feu el que ell vol fer, car potser s'en gaudirà algú fill vostre.

El cert és que a partir d'aquell dia els aprenents comprovaven que eren tractats d'una manera més humana.

Corberó ha estimat sempre Lleida; no ha deixat de visitar-la de tant en tant i guarda pels seus homes i les seves coses un afecte recollit i vibrant que el mena sovint a l'enyorança. Hi té parents, amics i gent que segueixen amb interès la seva obra; hi té encara els records d'infància que són el lligam més tendre i emotiu de l'afecció humana.

Lleida quan volgué honorar la memòria de Granados, cridà a Corberó perquè fés la placa que es troba a la façana de la casa on nasqué l'insigne músic. Així mateix li encarregà la que dóna el nom de Museu Morera al que en un principi fou Museu Provincial i la que commemora la visita a la nostra ciutat de l'Orfeó Català.

Alguna altra cosa d'un assenyalat valor monumental podria haver-hi encara...

Corberó admet totes les tendències en Art. Creu, però, que tota extralimitació és negativa, car suposa la inhibició del clàssic i és precisament en el clàssic on està tot resolt. De totes les manifestacions que responen als signes de sensibilitats noves, se'n salvaran, només, les que tanquin un vertader sentit clàssic. Avui,—segueix opi-

nant el nostre amic— després de tants d'assaigs estrafolaris s'hi observa ja un retorn ben marcat. És cert que cada segle porta un desig, però fins ara no s'ha trobat més que una sola pedrera veritable; i això té la seva eloqüència...

Consignarem, encara que només sigui de passada, algunes de les distincions atorgades al nostre artista.

L'any 1910, medalla i diploma a Mèxic; l'any 1911, primera i tercera medalla a Barcelona; a l'Exposició de París, l'any 1913, Gran Prix; medalla d'or a l'Exposició del Moble l'any 1924, a Barcelona; i finalment, medalla d'or a l'Exposició d'Art Modern a París l'any 1925.

Pere Corberó es troba en el moment puixant de la seva vida, àgil i plé de salut. L'esforç de dies i de setmanes el troba ara abastament compensat contrastant amb l'humil alcova on començà les primeres tasques.

S'ajuda dels fills els quals ultra l'entusiasme aporten les seves admirables condicions a l'obra del seu pare.

Si d'en Xavier hem vist en el cisell i en l'esfalt coses interessantíssimes, d'en Valeri, el qual fa poc ha retornat a Catalunya després de passar llargues temporades a Ginebra i a París, ens han impressionat alguns olis que acrediten en aquest jove artista grans possibilitats.

Pere Corberó ens donarà, encara, nous motius per admirar-lo.

RAMON XURIGUERA.

Telepatia i Psicometria

en relació amb la mediumitat de Mrs. Piper

I m'adono, ara, que confutant les afirmacions del professor FLOURNOY, en mèrit al valor a conferir a la hipòtesi espírita, he combatut, al mateix temps, les seves mateixes opinions i les del professor WILLIAM JAMES, referents a la possibilitat d'explicar amb la hipòtesi psicomètrica les manifestacions mediúmiques que tendeixen a identificar la personalitat que es comunica, car he argumentat ja prou per demostrar com la hipòtesi psicomètrica resulta inaplicable a un gran nombre de fets i manifestacions episòdiques i al complex dels fets mediúmics. No em resta, doncs, altra cosa, que considerar analíticament la hipòtesi en qüestió, relacionant-la amb la mediumitat de la Piper.

M'ocuparé, únicament, de la psicometria pròpiament dita, és a dir, d'aquella consecutiva a la presentació d'objectes pertencents a una donada persona, difunta o vivent, tocant, incidentalment tan sols, l'altra forma esmentada per JAMES, segons la qual farien funció d'objectes psicometritzables les persones presents a les sessions, hagut compte que tal forma de psicometria és identificable a l'acció telepàtica, que ja hem discutit abans.

En referència a tot quant es diu al principi, tot concorre a demostrar que en la mediumitat de la PIPER, hi jugui, en alguna cosa, la facultat psicomètrica, no podent dubtar-se que presentant a la medium en condicions de *trance* un objecte qualsevol, havent pertangut llarc temps a una donada persona, deixi de determinar-se en ella, una real però condicionada facultat endevinadora.

Els episodis que tendeixen a provar-ho són en gran nombre, i em limitaré a citar-ne alguns per aclariment del tema. Per brevetat, em referiré al resum que en fa el Doctor HODGSON.

«Cas I.—Dos rínxols de cabell, quina provinença era coneguda dels experimentadors, foren successivament presentats a «Phi-

nuit» (1). Ambdós havien estat junts per breu temps. Phinuit, abans que tot, es lamentà que haguessin estat en contacte. Les informacions fornides haurien resultat correctes enterament, feta excepció d'algunes que s'aplicaren a l'altre rínxol, i vice-versa». (*Proceedings, of the S. P. R.*, Vol. VIII, p. 19).»

«Cas II.—Mr. RICH, havia dut una caps quin contingut ignorava. Phinuit descriu correctament la persona X que li entregà la caps, la persona Y que la lliurà a X, i la persona Q que la donà a Y. L'objecte contingut en la caps fou descrit per Phinuit com un amulet amb superfície brillant, afegint que tenia llunyana procedència: de més enllà de l'oceà. Es tractava d'un botó tallat en facetes, no massa brillant, però, procedent del Japó, i darrerament dut a guisa d'un adornament d'or.» (*Ibid* p. 22.)

«Cas III.—La dida de Mrs. THOW presentà un paquet en el qual creia s'hi contenia un rínxol del cap de la seva pròpia mare. Phinuit es posà a parlar d'aquesta; llavors, indicant el coll de la dida, digué: Posat'el aquí, i porta'l sempre, com la teva mare et pregà». La dida, negava, insistint que Phinuit (és a dir, Mrs. PIPER en estat de *trance*), s'equivocava. Llavors, aquest obrí el paquet i demostrà que, en efecte, contenia un *Agnus Dei*, objecte que la mare de la dida havia recomanat portés sempre al coll». (*Proceedings*, Vol. XIII, p. 352.)

«Cas IV.—Mis GERTRUDE SAWAGE contà que de les pàgines d'un llibre havia tret un rínxol de cabells quina procedència ignorava, i el lliurà a Phinuit. Immediatament, aquest exclamà: Uf! Ací hi ha cosa de malaltia. Em sento malament. No puc donar més detalls, car hi ha influències barrejades. Ha estat manipulat per diverses persones. Ademés, no fou tallat adherent del

(1) Un dels habituals controls de la PIPER.

cap, de manera que pogués ésser compenetrat pel magnetisme personal. (Es demostrà que eren cabells d'una senyora morta aquell any, efectivament passats de mans a mans de diverses persones, i realment tallats de la punta).» *Proceedings*, Vol. VIII, p. 101).

A notar, en els episodis exposats, la rapidesa i seguretat amb que Phinuit remarca els casos en els quals l'objecte presentat fou en possessió de moltes persones, valorant la presumpció que quelcom semblant a una «influència específica», emanant dels organismes vius, romanguí en els objectes que hi tinguin contacte, amb possibilitat, pels sensitius, de percébre-la i interpretar-la. Es diria que tal «influència» consisteix en vibracions *sui generis*, deixades en els objectes pels nostres pensaments i sentiments, que els sensitius captarien i interpretarien en virtut de quelcom d'anàleg al procés físic pel qual el fonògraf lliura les vibracions sonores.

Cal remarcar, igualment, l'incident contingut en el primer episodi, en el qual, l'inconvenient psicomètric de la superposició d'influències, mena Phinuit a descriure un oncle de l'experimentadora, quan tenia a les mans un rinxol pertanyent a la seva cuina, i, contràriament, a descriure la cuina quan palpava el de l'oncle; incident que demostra com l'al·legada confusió d'influències, en lloc d'ésser una fabuleta amada per les personalitats mediúmiques, resulta una condició de fet tan real que pot generar transposicions interpretatives de les influències psicomètriques.

Altres coses importants hi ha a destacar en els casos exposats, més fer-ho reclamaria espai excessiu, i em remeto a la perícia dels lectors.

Encara un exemple de diagnòstic psicomètric. El tret de l'obra ja citada del professor HYSLOP: «*A record and discussion of mediumistic experiments*», p. 601.

La sessió tingué lloc el sis de desembre de 1905, a la sola presència del Dr. HODGSON, qui lliurà a la mèdiu, en *trance*, un guant remès pel professor HYSLOP, amb prec de presentar-lo a «Doctor» (una altra

de les personalitats mediúmiques que controlaven Mrs. PIPER) amb finalitat diagnòstica. La mèdiu el prengué, el palpà, i digué:

—Desitja un diagnòstic pur i simple o bé una prova d'identitat?

—Un simple diagnòstic.

(La mà torna a palpar el guant, es mou d'un costat a l'altre estrenyent-lo fort.)

—No he vist nervis semblants. Deixa'm estudiar-ho millor. (La mà, de tant en tant, porta el guant al lloc on diu trobar-se l'esperit de «Doctor». Sabries dir-me si la pacient fou operada?)

—No. Ho ignoro tot d'aquest cas.

—La pacient ha sofert, resentiment, una greu crisi moral. Trobo símptomes d'exhauriment nerviós, d'alteracions en els reflexes, afecció bronquial, molta acidesa gàstrica. Gran sensibilitat al calor i al fred; dolors en la mamella esquerra i a tot el mateix costat. Excessivament activa, dotada d'extraordinària perspicàcia intuïtiva. Informa't si la pacient llegeix i estudia molt. Percebo gran sensibilitat dolorosa a la base del crani. Miraré si arribo a localitzar, en ella, alguna especial malaltia. Si no hi pervinc, és que no hi és. Quan afirmo que la pacient ha sofert, de poc, un gran trastorn moral, dic la veritat. Trobo, en la seva vida, pesades obligacions d'ensenyar molt, o cosa semblant...

—Podries dir-me si és jove o vella?

(La mèdiu gira el guant i se'l posa als dits).

—Resulta, comparativament, una influència jove, aparentment al menys. És difícil, però, pronunciar-se, car hi ha persones, si bé entrades en anys, amb vitalitat i energia superior a molts joves. Dona incommovible en les seves conviccions; caritativa amb tothom; prompta a excusar els defectes aliens; generosa. Posseeix reals facultats psíquiques que en ella s'extrinsequen de diversa manera, però que mai s'exercitaran en altra direcció que la d'interpretar les disposicions d'altri. Trobo pesades les funcions del seu fetge, i una irritabilitat massa pronunciada. No hi ha res de tuberculosi. Ulls malalts per excés de lectura. Vet-aquí tot el que puc dir-te.»

La senyora propietària del guant, escriu així:

«De petita era molt nerviosa (*el professor Hyslop afegeix que encara ho és*) .. *Es cert que he estat operada. Dels bronquis no en pateixo, però tinc molèsties a la gola, m'extirparen les amígdales però continuo sofrint. De jove, els metges aconsellaren molts cuidados si es volia evitar el perill d'una tuberculosi. Soc molt sensible a la calor, però no al fred. Tinc dolors localitzats al cor i al pit esquerre. He llegit i estudiat molt i tal fou l'origen de la meua pobra vista actual. Tinc dolors aguts a la base del crani. Realment, he tingut molts treballs i preocupacions durant la vida. És cert que el fetge funciona malament, com ho és que soc massa irritable i que pateixo d'agrors d'estómac.»*

El professors HYSLOP, comenta:

«Aferirè, del meu coneixement, que la senyora en qüestió, és *activa* en extrem, dotada de *perspicàcia intuïtiva* verament extraordinària per llegir el pensament i les disposicions alienes, fins a espantar moltes persones. *És més caritativa i generosa* que cap moralista inflexible; també ho és que llurs opinions son fermes. Declaro, per tant, exactíssim el diagnòstic fet. *L'operació soferta, el trastorn de fetge, el dolor al costat esquerre i a la base del crani* eren coses que jo ignorava. No conec, exactament, la seva edat, però sé que gira entre 35 i 40 anys. Te un juvenívol aspecte.»

En l'exemple citat, són tantes les informacions verídiques aconseguides, i apareixen de natura tan variada, que exclouen tota coincidència fortuita; altrament, si es considera que la propietària de l'objecte psicometritzat era completament desconeguda de la PIPER i del Dr. HODGSON, no sé com, en tal cas, es podria fer valer la hipòtesi telepàtica; igualment, i com sempre, apareix demostrat com la matèria ha pogut emmagatzemar l'«aura vital» o les «vibracions psíquiques» irradiades per la persona humana, que certs sensitius són capaços de captar i utilitzar per a posar-se en relació amb la subconsciència de la per-

sonalitat implicada, segons el mecanisme psicomètric.

Per tant, en un com en altre cas, resulta provat fins a l'evidència que en la PIPER existeix la facultat d'adquirir informacions a base dels objectes que se li presenten. D'això se'n despren la necessitat d'indagar analíticament el problema ara contemplat, del punt de mira filosòfic: ço és, si tal facultat resulta pràcticament ilimitada, susceptible, llavors, d'explicar l'entera fenomenologia de la PIPER, o bé apareix condicionada, circumscrita, i per consegüent, inadequada a tal propòsit.

Iniciaré les meves indagacions destacant una circumstància que contradistingeix la casuística de la PIPER, i és que l'anàlisi psicomètric no és conduït per la mèdium sinó per les personalitats espirituals que la controlen o posseeixen en l'estat de *trance*; circumstància que, naturalment, no presenta gran valor inductiu, però que cal tenir present. En segon terme, és de notar com en el cas exposat, la personalitat mediúmica demana al doctor HODGSON si vol un diagnòstic o una identificació, ço que, del punt de vista de les comunicacions amb entitats desencarnades, s'explicaria pel fet que, si d'una part, els objectes presentats tindrien la virtut de fonir informacions limitades a la mèdium, (o a qui per ella parla), informacions referents als traspassats sense necessitat de la seva presència, d'altra part, els objectes en qüestió, resulten aprofitables per altres finalitats. Així, per exemple, tindrien eficàcia per afavorir la relació o contacte dels difunts amb els experimentadors, o també per facilitar, a la manera de *point de repère*, el treball dels esperits familiars o guies espirituals habituals del mèdium. Altrament, la qüestió de l'eficàcia dels objectes, es connectaria estretament amb el fet de les grans dificultats amb que topen, per a comunicar-se, els desencarnats, de manera que la influència deixada pels difunts en els objectes que en vida els pertanyien, tindria la virtut de neutralitzar, en part, l'acció pertorbadora de l'«aura» heterogènia en què es troben immersos, per tal d'ajudar-los a mantenir cohesionades les seves idees, i a situar-se, amb més facilitat,

tat, en l'òrbita psíquica de la mèdium. A cada moment, «Rector», referint-se als esperits dels traspassants comunicants, diu: «Doneu-me algun objecte seu que serveixi per atraure'ls i fixar les seves idees».

Se'n despren que quan la personalitat mediúmica—(ignorant, en aquell moment, si l'objecte presentat pertanyia a un difunt o a un vivent)—demana a HODGSON si vol un diagnòstic o una prova d'identificació, és que ja sabia com les dues modalitats són possibles. I els episodis que tendeixen a convalidar les afirmacions de les personalitats mediúmiques, segons les quals es poden aprofitar els objectes per entrar en relació psicomètrica amb els difunts, constitueixen la gran majoria dels fenòmens psicomètrics de la PIPER, dels quals se'n troba a totes les sessions, sempre coherents. Així, per exemple, en altres ocasions, les personalitats comunicants descriuen psicomètricament quant de genèric pugui dir-se respecte a un difunt segons les impressions deixades per la seva «aura psíquica» en l'objecte presentat, afegint que si es volen detalls més precisos, en tal cas, els és precis entrar en relació amb el difunt en persona, ço que sempre es realitza.

Aquesta darrera observació reproduïx el problema a resoldre dels límits assignables a la potencialitat psicomètrica de la PIPER, i tot fa pensar que l'esfera d'acció reservada a tal facultat, resulti una *inducció genèrica*, que no deu confondre's amb les *descripcions particularitzades* que tenen origen diferent. En altres termes, en virtut de tal facultat, la mèdium en *trance*, o qui per ella parli, es compenetraria i descriuria perfectament i meravellosament, la mentalitat, temperament, malalties paleses o larvades, sentiments, hàbituds i estats passionals de la seva vida; però tot això en forma intuïtiva i genèricament suficient per a especialitzar cada cas; no pas, però, per a descriure el descabdellament d'una vida, cosa solament assequible al propi ésser en qüestió, allí present. Així, per exemple, la mèdium pot dir que la pacient havia llegit molt, però si se li hagués preguntat el títol dels llibres, és probable que no ho hagués pogut dir.

Se m'objectarà que es troben incidents en els quals l'objecte presentat pot furnir particulars d'aquesta classe; és veritat, més en fals circumstàncies s'observarà constantment que l'entitat comunicant afirma ésser sempre el difunt en persona, i si es tracta d'una entitat intermediària, llavors es constatarà com aquesta parla de manera que fa presumir ateny llurs informacions de la personalitat difunta, i si en certes ocasions això no es veu clar, basta interrogar-la a propòsit per veure com respon immediatament que qui la informa és el difunt en persona. Per exemple, «Phinuit» demana al Dr. HODGSON:

—Qui era Margarida en la teva família?

—I no ho podries dir tú?

—Ja ho sé, era la teva mare.

—I com ho saps?

—M'ho diu el teu pare. (*Proceedings of the S. P. R.*, Vol. VIII, p. 27).

Altra observació capital, que, per ella sola, destrueix la hipòtesi psicomètrica, en quant amb la mateixa es vol donar raó de tota la fenomenologia de la PIPER, és que en cap circumstància, la presentació d'objectes a la mèdium, s'ha demostrat necessària; si es presenten, la tasca de les personalitats comunicants apareix més fàcil; si no es presenten, però, s'arriba al mateix propòsit. No cal dir quin valor teòric té tal constatació.

És de notar, además, que ben sovint es manifesten personalitats de difunts desconeguts de tots els presents, les quals forneixen, per compte propi, informacions verídiques destinades a provar sa identitat, tot, naturalment, sense l'ajut de cap objecte, circumstància inconciliable tant amb la hipòtesi psicomètrica propiament dita, com amb la variant proposada per JAMES, segons la qual el mateix consultant faria d'«objecte psicometritzat». Apareix evident, en efecte, que quan una personalitat comunicant, afirmant ésser l'esperit d'un difunt, convalida llurs assercions en absència d'objectes que li pertangueren o de persones que l'haguessin coneguda, en tal cas, no és lícit ni lògic recórrer a l'explicació psicomètrica per a resoldre el problema.

SAGE, igualment, fa remarcar la impor-

l'ànima teòrica de semblants episodis, quan escriu:

«Finalment, l'explicació psicomètrica cau totalment quan entren en joc nombrosos comunicants totalment desconeguts dels consultants, amb els quals ningú no pensava, que es manifestaren d'improvís, en el bell mig d'una sessió, trametent un missatge destinat als seus familiars vivents. En tal cas, no és, certament, gràcies a una influència deixada en cap objecte que la PIPER dóna tan belles comunicacions». (SAGE Mad. Piper, p. 100).

He de significar, encara, com a la hipòtesi psicomètrica s'hi oposen les mateixes consideracions enunciades a propòsit de la hipòtesi telepàtica. Em refereixo als casos en que no pot arribar-se a una identificació, explicables perfectament amb la hipòtesi espírita, inconciliables, contràriament, amb les altres dues. Si la gènesi de la fenomenologia contemplada radiqués en l'omnisciència psicomètrica, no es comprendria com la PIPER no arribi a revelar el secret del plec deixat per MYERS en vida, igualment que el de Mrs. BLODGETT; particularment, en aquest darrer cas, en que passen per les seves mans innumbrables objectes pertanyents a la difunta, comprés el plec famós; i com el seu contingut era conegut de dos dels consultants allí presents, es demostra, novament, que aquests no feien funció d'«objectes psicomètritzables».

* * *

Per l'exposat es veu que, analitzant els fets, s'arriba a les mateixes conclusions a què ens portà la inducció filosòfica, o sigui que en el cas PIPER, la hipòtesi psicomètrica no resisteix la prova dels fets, *en quant no els pot explicar complexivament*, idènticament que amb la telepàtica. Així les coses no és pot evitar aquesta conclusió: que més aviat o més tard, la ciència deurà necessàriament orientar-se vers la única hipòtesi susceptible de resoldre l'ardu problema. I no pot deixar de sorprendre veure homes genials exercitar-se a un acrobatisme intel·lectual, generador inexhaurible d'hipòtesis sempre més peregrines, destinades a vèncer les considera-

bles dificultats que per tot arreu es troben, si es vol fugir de la hipòtesi espírita, que no es altra cosa que admetre la supervisiència de l'ànima humana. A aquests opositors, són ben oportunes de recordar les següents paraules del professor OLIVER LODGE:

«És gairebé proverbial, en ciència, que quan en un ordre donat de recerques, hom es veu obligat a recórrer a una nova hipòtesi per a cada nou cas que s'ofereix, és probable que l'explorador ha pres una falsa via. Sols quan una mateixa hipòtesi es demostrarà aplicable a cada cas, vell i nou, es podrà estar segur de trobar-se en el bon camí». (*Proceedings of the S. P. R.* Volúm XXV, p. 175).

Exacte: no hi ha millor criteri de veritat que aquest, i en el camp de la metapsíquica, cap més hipòtesi que l'espírita pot resistir la prova. Reforçant ço que afirmo, repetiré que a favor de la mateixa milita una consideració de fet altament suggestiva, consistent en que totes les induccions formulades *a priori* amb les quals assolir la certesa científica de l'existència i supervivència de l'ànima, troben, *a posteriori*, exacta correspondència en la fenomenologia metapsíquica. Si d'una part la introspecció filosòfica i la inducció científica concorden en pressuposar que no pot acollir-se la hipòtesi de la supervivència sense demostrar que existeix en l'home una entitat substancialment exterioritzable, amb manifestacions objectives demostratives de que quelcom d'anàleg a un «cos fluídic» es desplaça positivament del cos humà; si la ciència i la filosofia convenen que per a conferir al «cos fluídic» atributs d'embolcall de l'ànima, caldria demostrar que en ell s'hi trobin les facultats senscients i conscients exulades o separades de l'organisme corporal, com en els casos de bilocació o desdoblament; si les disciplines en qüestió concorden a postular com, a una existència espiritual convenen sentits espirituals, preformats i latents, revelant-se fugaçment en les crisis vitals, mostrant-se independents de les lleis de sel·lecció natural, i amb els quals explicar els fenòmens telepàtics, psicomètrics, profètics i telestèsics; si sostenen, ciència i filosofia, que no deu do-

nar-se valor provatiu a les aparicions telepàtiques dels difunts, a menys que es realitzin temps després de la mort, això és, quan l'organisme somàtic és totalment descompost; si d'això se'n té l'inesborrable prova fotogràfica; si, en fi, declaren no haver-hi altra manera d'eliminar l'explicació telepàtica o psicomètrica que la d'obtenir manifestacions de difunts totalment ignorats; si després d'això es vol obstinar a resoldre-ho tot amb la telepatia o la psicomètria, apereixerà cosa de follia o ceguera mental, considerant que els casos examinats exorbiten i excedeixen, de molt, tot limit i tota compatibilitat amb les mateixes, i, altrament, els fets mateixos demostren en massa, evidentment, que són capaços de reunir-se en una altra hipòtesi única, sintètica, grandiosa i fecunda.

Ja en 1859, ROBERT DALE OWEN, ho digué claríssimament:

«En referència a les proves demostratives que en ocasions és donat als vivents de comunicar amb els invisibles, no ho dedueixo d'una sola categoria de fets, ni del somni, ni de les cases infestades, ni de les aparicions de vius ni de les de difunts, ans del complexe cumulatiu de totes aquestes proves. Res més cert que la més vàlida confirmació d'una hipòtesi, deriva de la convergència de múltiples i variades classes de fenòmens vers la seva demostració». (Robert Dale Owen. *Footfalls on the boundary of another World*, p. 374).

Precisament això; aquesta simple veritat s'imposà a la ment d'OWEN des d'un començament. GIBIER, en altra part, diu:

«De la guisa mateixa que es troben individus refractaris a la música o a les matemàtiques, d'altres n'hi ha de refractaris per certes formes escrutatòries del pensament. Tal eminència física, mèdica o artística, hauria fet fallida, possiblement,

fòra del que denominaré la llur «zona lúcida», per comparar-ho amb l'acció de certs reflectors que il·luminen una estreta faixa, fora de la qual tot és fosc. Molts sers humans, tenen la seva esplèndida zona lúcida, fòra de la qual hi ha problemes que els són inconcebibles». (Paul Gibier: *Analyse des choses*, p. 33-34.)

Així argumenta GIBIER, pensant en els opositors sistemàtics de la supervivència humana, que generalitzen a base d'investigacions parcials, en una forma d'amnèsia sistematitzada. I en veritat que les seves paraules, lluny de constituir un apòstrof felicitós, contenen una veritat familiar, de temps, als conreadors de les disciplines psicològiques.

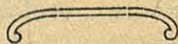
Entengui's bé que m'apresso a reconèixer que si les bases damunt les quals recolza la hipòtesi espírita es presenten teòricament inexpugnables, això no vol dir que sigui científicament i indiscutiblement demostrada. Ningú no deixarà de veure que per aconseguir-ho, cal acumular, llarg temps encara, el material gregari dels fets a servei del criteri de prova exposat, únic susceptible de resoldre, un dia, definitivament, el debat.

Declaro, per tant, legítimes les exigències de la ciència, tant per les múltiples perplexitats a resoldre, com per la transcendental importància científica, filosòfica, moral i social de la tesi contemplada, que obliga a procedir cautelosament.

Resta entès, però, que si les recerques futures convaliden els resultats presents, el problema de la supervivència deurà considerar-se pràcticament resolt en sentit espiritualista.

ERNESTO BOZZANO.

(HUMBERT TORRES, traductor).

Llibres i Revistes

ESCLAVITUD, per Joan Povill i Adserà. Edicions «El Llamp», Gandesa, 1928.—El perfum d'una rosa, el color de la ginesta o la forma superficial d'una clavellina; l'aire de cantúries d'ocells; la contemplació d'un magnífic paisatge o la senzilla del record d'una il·lusió grata...

Voleu millors miralls del regust de savorositat que us queda, en acabar de llegir la novel·la «Esclavitud» del jove Joan Povill i Adserà?

La ploma de l'intrèpit narrador s'esplaija rabejant-se una i cent voltes en la descripció de la fantasiosa Babilònia, i en la creació dels seus herois.

La decoració és excel·lent; el teatre és admirable; els personatges perfectament retallats; les escenes completes. Hom diria que aquest llibre no és més que una còpia d'un somni que tinguéreu fa molt temps, i que us l'hagués revelat aquest autor tot de sobte deixant-vos a vosaltres amb la boca oberta i corprès de tanta sorpresa momentània.

Eminentment descriptiu en aquest llibre, Joan Povill i Adserà es lliura, a estones completament, a aquest gènere, i broda una quantitat seriosa de vistes panoràmiques, de caràcters de reina, de sacerdot, de majordom, de soldats, d'esclaus, etc.

Forja un tipus ideal d'heroi. El presenta cobert de glòria, i l'abandona cobert d'amor. La finalitat dels herois ja ho és sempre una cosa així. Esdevenen éssers sobrenaturals durant un temps i després, el destí els envolta d'obscuritat eternament.

Això és el Píram d'«Esclavitud».

Hi ha, però, dues menes de morts d'herois. Partint del punt de que quasi tots ells sembla que per raó natural han de morir joves, i precisament poc temps després d'ascendir al cim cobejat, tenim que una majoria moren per amor, i una part d'elles de glòria, d'ambició, de neguit, etc.

Aquests herois ens atreviríem a dir, han estat els herois clàssics, els únics herois que escauen a tots els llibres de literatura. És una còpia dels herois antics, dels grecs principalment.

Ja fóra hora que en el sí de l'era post-guerra hi prenguessin vida una altra mena de herois. No els de les gestes desinteressades i simbòliques de que parlàvem, sinó tot el contrari, d'unes altres de sacrificis distins, més recòndits, intel·lectuals en lloc de corporals; d'esperit i no de cos.

Hauria de començar a valdre la formosor del cervell per damunt de l'estètica de les carns.

Això, dit sigui al marge del llibre.

Els herois d'En Povill i Adserà, no obstant, tenen també sentiments. Això els salva als nostres ulls.

Hom pot comprovar com per entre les descripcions d'arquitectures, de costums, d'indumentàries, de pobles, etc., sura una aurèola que envolta contínua i altament les figures dels dos Píram i Tisbe.

Val a dir, encara, que ens són simpàtics des d'un bell començament fins al final?

I és que amb la manera d'ésser d'ells, amb les seves paraules, amb els seus pensaments, amb els seus ulls, hi veiem quelcom nostre, que batega al compas de nosaltres, que acciona i parla tal com, aproximadament, els faríem accionar i parlar si fossin a les nostres mans; en fi, el que diu l'Esclausans, que tot i éssent uns personatges babilònics, poden ésser, al mateix temps, uns perfectes personatges del camp de Tarragona.

En fer-los així, el seu jove creador Joan Povill i Adserà, ha obrat a la vegada que inconscienment, potser, amb tota dignitat.

Nosaltres voldríem que l'entrada al camp de les lletres catalanes d'«Esclavitud», li fós un motiu per alentir-lo en la preparació de noves obres.

El felicitem i felicitem, així mateix, a les Edicions «El Llamp» per la seva lloable i profitosa tasca.

BAPTISTA XURIGUERA.

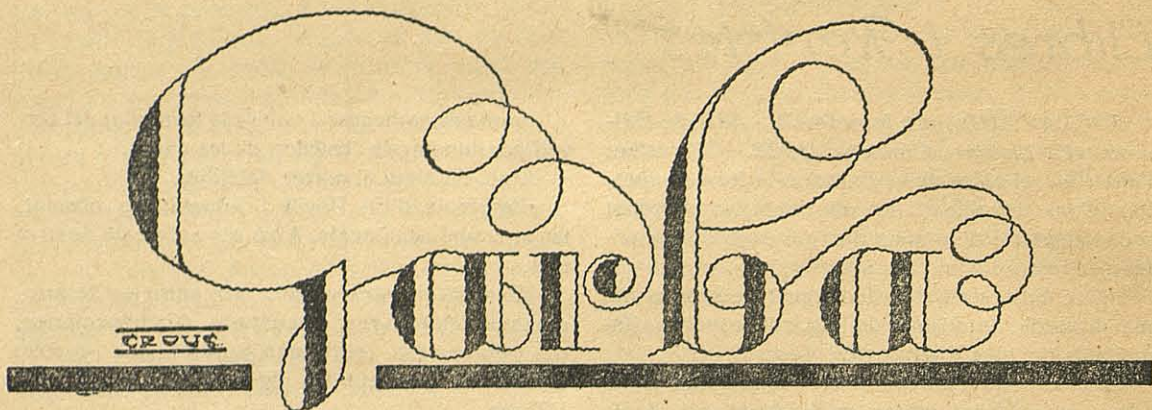
«Les tres Maries», de Càndida Pi i Domènech. *Biblioteca Iluro*. Mataró, 1928. Aquesta comèdia en un acte i en prosa per a noies soles que ens presenta la senyora Càndida Pi i Domènech ha de resultar, potser, més [en l'escenari que no pas en la seva lectura.

Un acte, en teatre, és sempre, només un moment d'algun assumpte. El d'aquesta peça representa una complicació de papers i a última hora quan tot es posa en clar, acaba amb una rialla.

Donem l'enhorabona a la seva autora.

Constitueix el número 12 de la Biblioteca «Iluro».

B. X.

La Llotja

L'estrena de «La Llotja» per la companyia que dirigeix l'excel·lent actor Sr. Martori, ha refermat en nosaltres les bones referències que d'ella en teniem.

Vagi, doncs, per endavant la nostra felicitació als senyors Millàs-Raurell i Martori. Al primer, per l'admirable obra, i al segon, per seva magnífica i reeixida interpretació.

L'obra com a treball de conjunt, aviat està explicada.—Solament hi ha un personatge de relleu: Arnau.—Els demés, són essencialment secundaris.

Això podria fer-li perdre interès perquè en moltes escenes quasi esdevé un monòleg, però ho salva l'enorme paper que fa l'Arnau, en el qual l'autor hi ha sabgut agermanar molt destrament tots els sentiments mal ferits i l'obsessió de l'home que veu de sobte trencada la il·lusió de la seva vida.

Realment és un paper per a fer lluir i acreditar les condicions d'un actor, i ens hem de felicitar que en Martori l'interpreti d'una manera magistral.

Al primer acte, l'autor ens presenta el drama d'un home de gran món—Arnau—que creu viure en plena possessió de la seva felicitat, i que per un atzar arriba a conèixer un fet, esdevingut fa molts anys, i que fins llavors havia ignorat.

La seva dona, al principi del seu matrimoni, li havia estat infidel.—Estimava a un home.—Aquesta nova li traspalsava la seva vida, i ja no l'inquieta res més sinó averiguar qui és l'amant i què és el que diu la societat,

L'obsessió de que tal vegada el tenen per un titella el turmenta i el desespera, donant lloc a un seguit d'escenes d'un dramatisme impressionant, i d'una fermesa molt apropiada.

El segon acte en lloc d'ésser, com en moltes

obres, una perllongació banal de l'obra, és, tot al contrari, el més important i el de més consistència.

La falta de la seva dona, que ell creu que és una taca inesborrable (encara que en realitat és molt petita) l'obsessiona cada vegada més, i el porta a recercar les persones que poden proporcionar-li la coneixença completa de la mateixa.

Per aconseguir-ho, fa una sèrie d'indagacions, que donen lloc a les escenes més mogudes de l'obra arribant al final a conèixer tot l'esdevingut i qui era l'home que havia estat l'amant de la seva esposa.

Però l'agitació i el desesper d'Arnau arriba al comble, quan veu que és l'Humet (el seu amic més estimat, quasi el seu germà) aquell a qui cerca.

Arnau, no pot sobreposar-se al seu dolor, i cau desmaiat damunt del sofà. No cal dir que el final de l'acte, és d'efectisme força ben buscat.

El tercer acte, és fet per allargar l'obra, i és complement de la mateixa. Caiguda la bena dels ulls, Arnau arriba al paroxisme i s'abandona a un deliri desesperat, que'l porta a la follia.

En aquest acte, hi ha algunes escenes força reeixides com aquella en la qual Arnau fa la crítica més punyent de la falsetat de la vida moderna, i del dubte que té de si la vida matrimonial, és viscuda tal com un hom té dret a pensar i creure.

Amb una fogositat que contrasta amb la seva velleïta, acaba l'obra dient a la seva filla, al seu gendre i al públic, que ni ella, ni ell, ni ningú, no pot assegurar que la dona o l'home hagin estat fidels; acompanya les paraules amb gesticulacions i rialles sarcàstiques, que posen de manifest la seva follia.

L'obra tingué un franc acolliment, obtenint sorollosos aplaudiments, si bé a algú li semblà massa tràgica i d'un desenllaç un xic violent.

J. M.^a M.

L'Exposició i els Camps El·lisis.

A propòsit de l'Exposició de Maquinària Agrícola que tindrà lloc durant aquests darrers dies del corrent fins a primers del mes entrant, els nostres jardins anomenats Camps El·lisis han estat completament trasbalsats.

El passeig central el traspassa una sèrie continuada d'estands de l'un cap fins a l'altre.

A una banda del conegut «Gurugú» hi ha estat construït un estany que domina materialment aquella mena de plaça que abans hi havia.

Arreu on hi ha dues passes quadrades de terreny hom hi ha basit les construccions de fusta que seran visitades amb els ulls oberts pels visitans que probablement vindran a la nostra Ciutat amb tal motiu.

Els nostres jardins públics estaran endiumentats. Tot serà alegria, moviment, forasters, emocions, sorpreses.

Be, molt bé, però...

Vindrà després, forçosament, una altra mena de moviment, un altre tràfec, un altre trasbalsament més gran encara que aquell primer. Aquell era de cara al dia, aquest serà de cara a la fosca. La festa s'haurà acabat. Dels forasters i de les emocions només en restarà un somni vague.

Els estands hauran de tornar a desaparèixer; serà un treball de destrucció, d'anul·lament propi.

Mica a mica, així que aquests treballs avencin els nostres Camps tornaran al seu estat normal, al d'abans, a aquell que és l'únic amb que el coneixem nosaltres. No hi quedarà ni una fusta en peu ni res del que hauran portat per ensenyar a la gent.

Hi quedarà, però, aquell estany a una banda del conegut «Gurugú» i hi quedarà també el sol ple de forats i d'esgarrinxades. Ens quedaran uns Camps El·lisis llastimosos, desolats.

Se'ns ha preguntat si no li seria contraproduent al nostre parc públic aquesta Exposició. Nosaltres però, hem cuitat a respondre'ls-hi que no podia es ser-n'hi.

A dir veritat els nostres jardins de Cap-Pont anacrònics i poc agradables després de la primera vista, necessitaven una urgentíssima reforma.

L'Exposició, no ens haurà proporcionat l'avinentesa de portar-la a la pràctica?

Si és així, tot sigui que Lleida tingui molta sort per poder tenir, a la fi, uns Camps El·lisis per a ensenyar als forasters i per passejar-hi nosaltres.

L. B. T.

Els Estats Units i Nicaragua

S'anuncia oficialment que el dia 4 de novembre pròxim tindràn lloc a Nicaragua les eleccions presidencials per designar un successor de l'actual president Adolf Díaz.

Aquest fet posarà fora de dubte que la democràcia de Nicaragua estigui amenaçada pels Estats Units, si no fós, però, que l'acord prèl entre el doctor Sacasa i el general Moncada, capdills liberals, dissipa totes les il·lusions tota vegada que el quart paràgraf diu que aquestes pròximes eleccions seran fetes sota la vigilància dels representants nord-americans.

Aquesta vigilància està encomanada al general Frank Mac Coy, disposant de 4.000 soldats d'infanteria de marina, ço que indica que aquestes eleccions seran fetes sota la força del militarisme ianki.

Amb això podrem nosaltres preveure el futur resultat de les eleccions.

L'idealisme purità de Coolidge, és desmentit per la forma més brutal de la política i l'acció constant dels Estats Units a l'Amèrica llatina.

A Nicaragua, quan els liberals se serveixen de l'apoi de les masses paisanes, amenaçant en part les posicions adquirides per l'imperialisme ianki, els Estats Units intervenen directament en la lluita.

El «conciliador» M. Stimson, ha «conciliat» les parts amb l'ajuda d'una dotzena de navilis de guerra posats a les aigües nicaragüines, de nombrosos avions i de 4.000 fusellers marins.

L'interès dels pinxos nordamericans és palès en fer de Nicaragua un país dependent del departament de guerra de Washington, sostenint la democràcia amb la punta de les baionetes, exactament com en les pròximes eleccions, en les quals ho demostraran una vegada més.

M. T.

Laconisme concentrat

El fet val a dir que ens fa certa gràcia.

Reconeixem, però, que a desgrat d'això, no tenim res a dir-hi.

Si ho esmentem, només és per demostrar una vegada més, les poques ganes de no perdre el temps desfruitadament que hi ha a tot arreu o el què és igual, esmerçar els més pocs elements possibles en fer una cosa que faria el mateix efecte si es fés amb molta parsimònia i amb molts miraments, que en tot cas, servirien per a complicar-ho encara.

El que passa, i repetim que no ens farà absolu-

tament res que continui passant, és que mentres algunes Redaccions de periòdics amb les quals hi ha establert el canvi amb la nostra Revista, posen a l'adreça el nom del carrer, número i pis, d'altres només hi escriuen la paraula *Revista* i d'altres, en canvi arriben únicament amb els dos mots LLEIDA, *Lleida*.

Però, avui confessem que hem estat sorpresos amb la presència d'una revista on per adreça hom solament hi llegia al mig de la faixa que l'envoltava: LLEIDA.

No trobeu que és ben curiós, tanmateix!

B.

Un heroi.

Els periòdics d'aquests darrers dies han portat els telegrams de les Agències els quals notificaven que han estat definitivament abandonats els treballs de recerca del gran explorador escandinau Roal Amundsen i del seu company Guilbaud perduts en la immensitat dels mars nòrdics, on s'hi llençaren desinteressadament bon punt saberen la situació aproximada d'aquell desgraciat «Itàlia» que comandava el no menys desgraciat Nobile.

La història de l'intrèpid Roal Amundsen és molt llarga a l'ensemps que molt productiva.

Incansable explorador dels dos Pols, ha donat, amb les seves observacions i els seus estudis, un gran avenç a la ciència, per quin motiu només mereix un lloc digne de tenir-se en compte. De temperament sorriu i sempre fidel a la seva idea, ha donat també dies de glòria a la seva nació: la simpàtica Noruega.

Tots recordem encara la seva expedició al Pol Nord amb el potent dirigible «Norge».

Avui que la dissort l'ha conduït misteriosament a un lloc ignot, segurament a la mort, no deixa d'ésser per nosaltres menys digne de glòria.

Serveixin aquestes ralles d'homenatge.

B. X.

Tolstoi, solament, base

El dia 28 d'Agost de 1828 nasqué a Iasnaia Poliana, Lev Nikolaievitx. El centenari del seu naixement se ce'lebrà a Rússia el 28 del proppassat, que correspon al dia 10 de setembre del nostre calendari.

La vida de Tolstoi és ben coneguda. Podem provar de resumir-la en poques paraules, que serien: hereu de boníssima casa, amb títol de Comte. Joventut de disbauxa que li proporcionà admira-

ble matèria per la formació del seu futur. Després (i, potser a conseqüència de l'anterior) el domina una gran amorosa passió pel defallit, per l'obrer. L'infecta l'esplèndid medi de vida i prova d'escapar-se de la seva llar, on no és mai comprés. Mor en un intent d'escapatòria.

La vida de Tolstoi, com la seva literatura, porta sempre l'amor com a caràcter dirigent, com a via.

L'amor i àdhuc el sacrifici de Nikolaievitx per l'Home és solament comparable al de Crist i al de l'altre immens esclau: Lenín.

L'amor—viaducte ben delimitat de les corrents de la seva ànima impetuosa—a l'obrer, al mujik, va ésser el causant de la seva tragèdia familiar; però també li reportà pau a la seva ànima: «Cap proposició es justifica tan evidentment com la que el sentit de la vida consisteix en l'augment de l'amor. Tant és així, que jo visc únicament per això, i recordant-me'n, estic continuament alegre».

Tota la seva literatura és una nítida cristal·lització de l'expressat anteriorment. La seva literatura, com a corolari, serà perfectament humana.

Tot això, unit a les seves grans dots literàries, el faran un home gran i d'una influència meravellosa en els lectors de les seves obres.

Mirabeau exclama a propòsit: «He tractat de cercar en les demés literatures una figura i una obra semblantment humana que pugui comparar-se a la de Tolstoi. No l'he pas trobada ni en el passat ni en el present. No la trobo enlloc.»

Tolstoi literat, treballa amb tipus perfectament normals. Totes aquestes característiques donaran a la seva literatura un fons i una construcció essencialment realista, en el plé sentit humà de realisme.

Així es comprèn perfectament la valor intrínseca de la seva obra, i, l'una rera l'altra, les seves conseqüències.

No són pas Gogol ni Dostoiewski els precursors de la brillant Rússia nova, sinó el pare únic, l'essència primera radica en el geni de l'home de Iasnaia Poliana.

Si Lev Nikolaievitx Tolstoi és mort, la seva obra perdura viva, com una ferida profunda acabada d'obrir. Els seus homes viuen «arran de terra», per ço són universals, com universal és l'ànima humana.

L'obra de Tolstoi, completada per Iliix Uliianov, brillant, esplèndida, prometedora, belluga, viva entre nosaltres més que mai.

PIÑOL-NOLLA.

1.er d'Octubre

ACADÈMIA MERCANTIL

KÜHNEL

no una Acadèmia més
sinó la que mancava.

Porxos de Baix núm. 13

— LLEIDA —

LLIBRES QUE RECOMANEM:

Els Enigmes de la Psicometria

E. Bozzano. (Trad. H. Torres).

La Lliçó de la Història

J. Llord.

Del Paral·lel a Montmartre

D. de Bellmunt.

El Sindicalismo en el Pretorio

J. Casanovas.

Vida interior d'un escriptor

J. Puig i Ferrer.

El Fantasma de Canterville

O Wilde (T. i D. Donday i Shum).

Subscriuiu-vos

a la

REVISTA

“LLEIDA”

12 pessetes any.

Llista d'adreces útils que recomanem

Advocats

LLUIS COMPANYS JOVER. Rambla Catalunya, 15, 1.er — Barcelona.

Agrícoles

VICENT FARRÉ.—Taller de màquines agrícoles i apers de llaurança.—Carrer de Ramon Soldevila, núms. 5 i 7.—Lleida.

Cafés

GRAN CAFÉ DEL COMERÇ. — R. Ferran, 2 Lleida.

Cases de Canvi

M. SALA ROURE. — Rambla Ferran, 4, pral. — Telèfon, 518 - Lleida.

Corredors de Comerç

ENRIC BORRÁS MELGOSA. — Clot de les Monges, 8 pral- 2.ª - Telèfon, 499 - Lleida.

MARILU SOL MESTRE. — De 10 a 1, Banc d'Espanya - Rambla d' Aragó, C., entressol - Lleida.

Electricistes

CLAUDI BAIGET.—Maquinària i materials elèctrics, vendes al major i detall. — Plaça Llibertat, 2 Telèfon, 38 - Lleida.

OCTAVI PEREÑA. — Màquines i material elèctric.—Cabrineti. - Lleida.

MIQUEL RIBELLES.—Fars i instal·lacions elèctriques per a llum i força. - Parallamps, Acumuladors, Transformadors i Reparació de Gramòfons. - Clavell, 5. - Lleida.

Ferreteries

JOSEP ALMACELLAS. — Porxos de Baix, 11 i 12. - Lleida.

Fusteries

MOBLES FREXANET. — Rambla de Ferràn, núm. 37. - Lleida.

Impremtes

IMPREMTA PAGÉS. — Avinguda Blondel, 35 Lleida.

Llevadores

MERCÉ BUSQUETS. — Professora en parts i Cirurgiana. — Plaça Constitució, 4, 4^{art} - 1.ª, Telèfon 457.—Lleida.

Merceries

EMILI DURÓ SOLANES.—Magatzems de Merceria i novetats. - Plaça Sal, 8 - Telèfon. 302. Lleida

Metges

E. TWOSE. — Especialista en enfermetats de la boca i dents. - Telèfon, 367. - Plaça de la Sal, 17 principal - Lleida.

Mosaics

FRANCESC NADAL. — Fàbrica de Mosaics (la més antiga de la Capital) Passeig de Prat de la Riba. - Telèfon, 546. - Lleida.

Música i Pianos

JOAN GUARRO.—Cavallers, 66. - Lleida.

Recaders i Transports

LA PALLARESA. — Agència de Transports. — Carrer Cabrinetti, 15 - Lleida. - Telèfon, 232.

R. SETÓ I FILLS. — Recaders directes i diaris a Barcelona en combinació amb les poblacions més importants d'Espanya. - Barcelona: Montesion 17. - Lleida: Estererfa, 4.

Tallers

CICLES MAZARICO. — Bicycletes vàries marques. - Accesoris, Vendes al comptat i a termini. Rambla de Ferran, 11. - Lleida.

JOAN VILA.—Tallers de Fundició i Maquinària. Cardenal Remolins, 8 - Telèfon, 107. - Lleida.

Tocineries

RAMÓN FARRÉ.—Tocineria. - Especialitats en pernís, embutits i mantegues. Carme, 62. - Lleida.

IMPREMTA "JOVENTUT"

Treballs de tota mena

Blondel, 7 LLEIDA.

FÁBRICA DE MOSAICS HIDRÁULICS

JOSEP PUJOL

Carretera de Barcelona (Plaça Murmuradors) - Telèfon n.º 234

LLEIDA

La Ocasión

Panyeria - Camiseria

Gèneres de Punt

Major, 1. - LLEIDA.

Vicent Farré

Taller de màquines agrícoles i apers de llaurança.

Trills de diferents famanys, preus i engranatges.

Destroçadores de tots els preus.

Rastrells de pües triangulars i quadrades d'acer i tallants.

Carreter de Ramon Soldevila n.ºs 5 i 7-Lleida

Pauli Costa

Reparació de bàscules

Treball garantit per dos anys

Taller: Passeig Pi i Margall, 14

Per encàrregos: Telèfon, 560

LLEIDA

"La Industria Leridana"

Fàbrica d'Anissats

LICORS - XAROPS - SABÓ - OLIS D'OLIVA I DE BRISA

PERE MOR

Especialitats de la Casa «ANIS MOR» i Gran Licor Estomacal «WILSON»
Agent exclusiu del Xampany «MONTANER»

Destilería y Fàbriques: CARRETERA DE BARCELONA.—Despatx: CABRINETY, 30

TELÈFONS. { Despatx, 36.
Fàbriques, 225. LLEIDA

J. GIGÓ
CONSTRUCTOR
 D'OBRES
 ACADÈMIA 10 LLEIDA

Telefon 427

CARLES I LLUIS GENÉ

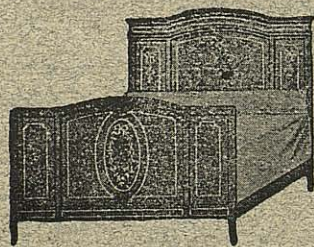
COMISSIONATS PRINCIPALS

De la companyia de segurs contra incendis LA CATALANA

Blondel lletra E, 1.er

LLEIDA

Telefon núm. 259

LA MILLOR CASA DE MOBLES

“ ARMENGOL ”

Nom Comercial Registrat

Rambla de Ferran, 16.

Telefon, 103

(Baixos de la Fonda d'Espanya)

LLEIDA.